

NBA
Consultaties@nba.nl

Onze ref. FV/VK/ir

Amstelveen, 3 oktober 2023

Betreft: Consultatie Handreiking 1137

Geachte heer, mevrouw,

Wij maken graag gebruik van de door u geboden gelegenheid om te reageren op het consultatiedocument 'NBA handreiking 1137', inzake 'Corruptie, werkzaamheden van de accountant'.

Wij hebben de door u geformuleerde consultatievragen als basis voor onze reactie gehanteerd.

In het consultatiedocument heeft u een achttal vragen opgenomen. Naast het opnemen van een aantal algemene punten in deze brief zullen wij specifiek ingaan op consultatievraag 1 en 5.

Algemeen

Toepassingsdatum handreiking

In de handreiking heeft een belangrijke wijziging plaatsgevonden waarbij voor omkoping en faciliterende betalingen het uitgangspunt wordt gehanteerd van een significant risico, te weten het frauderisico. Onder de vorige handreiking was het ons inziens ook mogelijk een risico op een afwijking van materieel belang te onderkennen met een lager dan significant risiconiveau. Het uitbrengen van een handreiking gedurende een (lopend/nagenoeg afgerond) controleproces kan onduidelijkheden scheppen welke handreiking en de daarmee verband houdende risiconiveau nu van toepassing is. Wij bevelen u aan bij het uitbrengen van de definitieve handreiking hier aandacht aan te besteden.

Corruptie – omkoping – faciliterende betalingen

De handreiking heeft als centraal thema omkoping en faciliterende betalingen (als onderdeel van het grotere begrip 'corruptie'). In de verdere uitwerking van de handreiking wordt ook de term 'corruptie' weer gehanteerd, zonder dat duidelijk wordt of daarmee omkoping en/of faciliterende betalingen wordt bedoeld. Dit kan verwarrend zijn, te meer daar de handreiking ook aangeeft dat niet alle verschijningsvormen van corruptie de kenmerken van fraude hebben en in het kader van de controle mogelijk anders geëvalueerd kunnen worden. In dit kader is het aan te bevelen ook (kort) aandacht te besteden aan andere vormen van corruptie waarbij het risico op een afwijking van materieel belang anders wordt ingeschat dan een significant risico.

Voor faciliterende betalingen verwijzen wij naar onze opmerking onder de beantwoording van consultatievraag 5.

NBA

Betreft: Consultatie Handreiking 1137
Amstelveen, 3 oktober 2023

Overige opmerkingen

Onderstaand enkele korte overige opmerkingen:

- Paragraaf 1.5, 4^e alinea: een ‘vermoeden’ van corruptie, i.c. als de accountant vaststelt dat er sprake is van corruptie, is ons inziens niet afhankelijk of een fraude/corruptie van materieel belang is;
- Hoofdstuk 2, 5^e alinea: hier wordt de term ‘steekpenningen’ gebruikt welke niet eerder gebruikt of geduid is;
- Paragraaf 4.2.1, 2^e alinea: ‘orruptiefactoren’. Moet ‘corruptiefactoren’ zijn;
- Paragraaf 5.3.3: in een bullet wordt gesproken over ‘rapportages van de agent of dealer.....’. Dit hoofdstuk gaat over vraagstukken rondom de inzet van agenten. Wij bevelen aan de term ‘dealer’ te verwijderen;
- Hoofdstuk 7, meldplicht voor organisaties van openbaar belang. Wij bevelen aan in de eerste alinea een referentie naar artikel 7 van de EU-verordening op te nemen. Voorts stellen wij voor, in een situatie dat de entiteit geen adequate maatregelen treft, ook een verwijzing naar artikel 16 van de NV Noclar op te nemen; en
- Hoofdstuk 8, schema mogelijke consequenties voor de controleverklaring: in het schema wordt een situatie van een ‘onopgeloste onzekerheid materieel’ weergegeven. Wij stellen voor om de gehanteerde terminologie in de grijze box, ‘on gecorrigeerde afwijking’ te vervangen door terminologie dat aansluit met Standaard 705 ten aanzien van het niet in staat zijn om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen.

Consultatievraag 1

In hoofdstuk 4 wordt de risicoanalyse beschreven ten aanzien van corruptie. Het is aan te bevelen in deze handreiking de volgorde aan te houden zoals deze ook beschreven staat in controlestandaard 315 (‘Inzichten in de componenten van het interne beheersingssysteem van de entiteit’; eerst een beschrijving van de interne beheersingsomgeving en daarna een beschrijving van de interne beheersingsactiviteiten, waaronder interne beheersingsmaatregelen).

Ten aanzien van het inschatten van een risico op een afwijking van materieel belang merken wij het volgende op:

In paragraaf 4.2.2.3 wordt in de ‘Let op-box’ aangegeven dat de werking in het interne beheersingssysteem en de interne beheersingsmaatregelen niet betrokken mag worden in de risico inschatting.

Naar onze mening zijn beheersingsmaatregelen, als onderdeel van de beheersingsactiviteiten, onderdeel van het overkoepelende begrip ‘interne beheersingssysteem’. Wij bevelen aan de gehanteerde terminologie consistent, op basis van controlestandaard 315, te hanteren.

Ten aanzien van de risicoanalyse merken wij het volgende op:

Op basis van controlestandaard 315.28 dient de accountant een risico op een afwijking van materieel belang in te schatten. Daarin mag de accountant geen rekening houden met interne beheersmaatregelen (315.A186).

NBA

Betreft: Consultatie Handreiking 1137
Amstelveen, 3 oktober 2023

Hieruit volgt naar onze mening dat elementen van de interne beheersingsomgeving (315.21) meegenomen kunnen worden bij het proces van het inschatten van een afwijking van materieel belang, d.w.z. dat een adequate interne beheersingsomgeving tot een lagere risico-inschatting zou kunnen leiden ten opzichte van een situatie waarbij de interne beheersingsomgeving niet adequaat is. Wij bevelen aan dit punt nader in de handreiking te verduidelijken.

Consultatievraag 5 – verdiepingsonderwerpen

In paragraaf 10.5 wordt het onderwerp 'faciliterende betaling' beschreven. Nu de handreiking de nadruk legt op omkoping en faciliterende betalingen is het de vraag of dit onderwerp pas in de verdieping aan de orde zou moeten komen. Wij bevelen aan de plaats van dit onderwerp in de handreiking nogmaals te evalueren mede in het licht van het volgende:

De handreiking geeft (terecht) aan dat er in Nederland vanuit een strafrechtelijk perspectief geen onderscheid is tussen omkoping en het doen van faciliterende betalingen. De handreiking geeft echter wel aan dat andere gezaghebbende organisaties dan wel in onder andere jurisdicties het vraagstuk van faciliteren betalingen anders wordt geëvalueerd. Dit kan ook van invloed zijn op het risico-inschattingsproces. Dit mogelijke (vaktechnisch) onderscheid tussen omkoping en faciliterende betalingen lijkt ons daarom relevant om specifiek te behandelen in het kader van het inschatten van een risico op een afwijking van materieel belang (zoals opgenomen in hoofdstuk 4).

Wij zijn van mening dat de accountant altijd adequaat aandacht moet besteden aan het vraagstuk van faciliterende betalingen. In de handreiking onder de kop 'Risicofactor' staan gegevensgerichte werkzaamheden beschreven die mede gericht zijn '...op het al dan niet constateren van faciliterende betalingen...'. Het is voor ons onduidelijk of deze werkzaamheden nu worden uitgevoerd als onderdeel van de risico inschattingswerkzaamheden dan wel werkzaamheden als er een risico op een afwijking van materieel belang is geïdentificeerd.

In deze paragraaf wordt onder de kop 'Corruptierisico's en Wwft' aangegeven dat faciliterende betalingen als corruptierisico moeten worden beschouwd. Wij vragen ons af of dit uitgangspunt past binnen de strekking van deze handreiking (mede in het licht dat faciliterende betalingen in een internationaal verband verschillend geëvalueerd worden, zoals hiervoor aangegeven) en relevant is voor een melding bij FIU-NL.

Met vriendelijke groet,
KPMG Accountants N.V.

Fred Versteeg
Partner, Department of Professional Practice